

Cussegl da vischnaunca
28-2017/2020

Lescha davart igl encurir cristallas e mineralias ed il lavar aur

Revisiun parziala

M E S S A D I

dalla suprastonza communal a al cussegl da vischnaunca

Preziau signur president
Preziadas signuras cusseglieras
Preziai signurs cussegliers

Cavar cristallas ei ina pissiun che ha gia dapi biars decennis tradiziun en nossa vischnaunca e regiun sco era egl entir intschess dallas alps.

Encurir e discuvierer ils scazis zuppai en nossa magnifica cuntrada ha adina fascinau las personas interessadas per quella materia ed era el temps dad oz dat ei dabiars indigens ed era jasters che ascendan nos cuolms e visetan nossas vals per cavar cristallas e mineralias.

Oz san la populaziun indigena sco era nos hosps da vacanzas visitar differentas exposiziuns e museums che presentan ils bellezza cristals e minerals da nossa regiun. En quei connex ei buca d'emblidar da menziunar la buorsa annuala da cristallas a Mustér che s'auda tier ina dallas pli enconuschentas ed impurtontas lunsch entuorn.

Entras differentas anfladas dad aur, cunzun ellas vischnauncas da Sursassiala e da Sumvitg, ei il lavar aur daventaus dapi varga 20 onns in'attracziun en nossa regiun. Oravontut la vischnaunca da Mustér porscha cul lavar aur el territori da Fontanivas e dallas Ruinas in'attracziun turistica ch'ei enconuschenta lunsch entuorn. Biars hosps da vacanzas da stad apprezzieschan quella purschida ed elegian nossa regiun sco destinaziun per lur vacanzas da stad.

Sco bia auter ei era la situaziun concernent il lavar aur semidada ils davos dus decennis quei che pretenda d'adattar la lescha davart igl encurir cristallas e mineralias ed il lavar aur als basegns ed il diever dad oz.

La lescha vertenta datescha digl onn 2000 e corrispunda buca pli en tuts graus als basegns e la situaziun semidada duront ils davos onns, cunzun arisguard il lavar aur. Ultra da quei han las vischnauncas vischinontas adattau ils davos onns lur leschas.

Igl onn vargau ha la suprastanza communal eligiu ina cumissiun per la revisiun dalla lescha. Alla cumissiun han fatg part:

- Helga Probst-Linder (commembra dil cussegl da vischnaunca)
- Giusep Columberg (representant dil turissem)
- Thomas Durschei (guardiacatscha e -pesca)
- Victor Flepp (cau dil departament d'ambient e segirtad)
- Battesta Tschuor (representant dall'Uniun Cristallina)

La cumissiun ha eligiu Giusep Columberg sco president. En siat sedutas ein differentes artechels vegni adattai alla situaziun vertenta. Cun consultar las leschas dallas vischnauncas vischinontas ha la cumissiun adattau differentes artechels ella lescha da nossa vischnaunca.

Il lavar aur a Fontanivas ei sco menziunau in'attracziun per nos turists. Adina puspei vegn denton constatau ch'ils lava-aur survargan per part ils cunfins pertuccont il schurmetg dils flums e dils pèschs. Per quei motiv duei vegnir fixau ina zona nua ch'il lavar aur ei lubius. Quella s'extenda a Fontanivas naven dalla punt dil stradun dalla Via Lucmagn entochen alla punt da Brulf ed ellas Ruinas entochen ils cunfins cun la vischnaunca da Medel. La zona definida sesanfla spel campadi ed ei per gronda part segira ed adattada per las famiglias. Ella corrispunda als interess turistics dad oz.

Sin tut igl ulteriur territori communal eis ei buca lubiu da lavar aur. Cheutras vegn promoviu la protecziun dallas auas e cunzun dalla frega da pèschs. Quei ei era il motiv da limitar il temps da lavar aur sin ils 15 da settember (art. 5).

Per corrispunder als interess turistics ei il lavar aur era lubius las dumengias ed ils firaus. Il scamond da lavar aur las fiastas principalas ei vegnius strihaus ord la lescha (art. 7). Pertuccont ils utensils lubi per lavar aur duei el futur era vegnir lubiu da far diever d'ina sadiala e d'in detectur da metal (art. 13).

Las taxas maximalas per cavar cristallas e mineralias vegnan adattadas a quellas dallas vischnauncas vischinontas. Cun la formulaziun en art. 16 al. 3 vegn schaffiu la pusseivladad da tenor basegns era incassar taxas pil lavar aur a basa privata. Fertun che la taxa maximala duei pli u meins corrispunder allas taxas dallas vischnauncas vischinontas, duei cun fixar ina taxa minimala da frs. 0.00 vegnir dau la pusseivladad da vinavon desister d'incassar taxas pil lavar aur a basa privata. Pil lavar aur a basa commerciala sto sco entochen dacheu vegnir pagau ina taxa che semova denter frs. 300.-- e frs. 600.--.

Ponderaziuns finalas

Cun las propostas fatgas d'adattar la lescha davart igl encurir cristallas e mineralias ed il lavar aur vegn schaffiu ina basa che pren risguard sin la muntada turistica ch'il lavar aur ha en nossa vischnaunca cun denton tuttina era promover il schurmetg dalla natira. Plinavon vegn schaffiu la basa legala pil diever cun denton era lubir la controlla ed igl agir en cass da surpassaments.

Proposta

Sebasond sin sura consideraziuns

p r o p o n a

la cumissiun per la revisiun e la suprastanza communal al cussegl da vischnaunca da:

1. approbar la revisiun parziala dalla lescha davart igl encurir cristallas e mineralias ed il lavar aur;
2. approbar la carta cun la zona lubida da lavar aur;
3. da suttametter quei conclus al referendum facultativ tenor art. 21, lit. b dalla constituziun communal.

Suprastanza communal Disentis/Mustér
Il president:

Il canzlist:

Robert Cajacob

Andri Hendry

Disentis/Mustér, ils 7 da fevrer 2019

- Lescha davart igl encurir cristallas e mineralias ed il lavar aur revedida
- Carta cun la zona lubida da lavar aur